

ماده ۱ (از آیین نامه ها)

تعاریف
الف) منظور از دانشگاه یا مؤسسه آموزش عالی، دانشگاهها و مؤسسات و مجتمع های آموزش عالی و پژوهشی دولتی یا غیر دولتی است که طبق مقررات وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مدرک رسمی بالاتر از دیپلم (ولو به عنوان معادل) صادر میکنند که در این آیین نامه ها به آنها « دانشگاه » اطلاق میشود.
ب) دانشجوی داخل : هر فردی است که در یکی از دانشگاهها به صورت حضوری یا غیر حضوری به تحصیل اشتغال داشته باشد که در این آیین نامه به آن « دانشجو » اطلاق میشود.
ج) دانشجوی وابسته به فردی که به عنوان دانشجوی بورسیه یا ارز بگیر در یکی از دانشگاههای خارج از کشور تحصیل می کند، گفته میشود.
د) دانشجوی خارجی : به دانشجوی تبعه کشورهای خارجی گفته می شود که در دانشگاههای جمهوری اسلامی ایران تحصیل میکند. ه) زمان تحصیل : با زمان ثبت نام اولیه در دانشگاه آغاز و با اخذ مدرک یا گواهی موقت یا انصراف یا اخراج خاتمه یافته تلقی می شود.

ماده ۲ (از آیین نامه ها)

کلیات
با توجه به قداست علم و اخلاق و محیط های آموزشی و پژوهشی در شرع مبین و حکومت اسلامی و ضرورت دفاع و حراست از حقوق عمومی دانشجویان، دانشجو مکلف و موظف است در طول زمان تحصیل در هر محیط اعم از دانشگاه و خارج از دانشگاه از ارتکاب هر عمل که خلاف شئون و حیثیات دانشجو اعم از دانشجوی داخل یا خارجی باشد، خودداری کند.
در غیر این صورت بر اساس مفاد این آیین نامه با وی برخورد میشود.

ماده ۲ (از آیین نامه ها)

ترکیب اعضای کمیته انضباطی بدوی دانشگاه و چگونگی انتخاب آنها:
۱. معاون دانشجویی دانشگاه به عنوان رئیس کمیته انضباطی بدوی
۲. مسئول دفتر نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه یا نماینده تام الاختیار ایشان در صورت وجود دفتر نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه.
۳. یک نفر عضو هیأت علمی دانشگاه به انتخاب رئیس دانشگاه.
۴. دو نفر دانشجویی دانشگاه به انتخاب رئیس دانشگاه
۵. دبیر کمیته انضباطی بدوی با انتخاب رئیس کمیته بدوی بدون داشتن حق رأی
تبصره ۱- دو دانشجویی عضو کمیته انضباطی دانشگاه باید واجد این شرایط باشند.
۱- حداقل نیمه اول دوره کارشناسی را به پایان رسانده باشند (مؤسساتی که فقط دوره کاردانی را دارند دانشجویان عضو کمیته انضباطی آنها باید وارد نیمه دوم دوره کاردانی شده باشند) و ضمناً دانشجویان دوره کارشناسی ارشد و دکتری، مشروط به آنکه تحصیلات دوره کارشناسی خود را در داخل کشور به پایان رسانده باشند از این ماده مستثنی هستند.
۲- از حیث درسی و اخلاقی جزو دانشجویان خوب دانشگاه باشند.
تبصره ۲- کلیه اعضای کمیته انضباطی دانشگاه باید به تقوی و تعهد و استقلال نظر شهرت داشته و متأهل و فاقد سوء سابقه باشند.
تبصره ۳- اعضای بندهای (۲) و (۴) به مدت دو سال انتخاب می شوند و انتخاب مجدد آنها بلامانع است و ضمناً چنانچه اعضای فوق در طول سه سال، سه جلسه متوالی یا شش جلسه متناوب غیبت غیر موجه داشته یا به هر دلیل امکان حضور در جلسات کمیته انضباطی دانشگاه را به مدت بیش از سه ماه نداشته باشند یا در صورت احراز عدم صلاحیت، رئیس دانشگاه می تواند به عزل آنها و انتخاب فرد جدید اقدام کند . تشخیص موجه یا غیر موجه بودن غیبت اعضای به عهده رئیس کمیته است.
تبصره ۴- رئیس کمیته می تواند بنا به صلاحدید از افراد مطلع برای شرکت در جلسات کمیته بدون داشتن حق رأی دعوت کند.
تبصره ۵- جلسات کمیته با حضور رئیس کمیته و حداقل دو عضو صاحب رأی تشکیل میشود و مصوبات آن با سه رأی موافق قابل اجراء است.
تبصره ۶- احکام کمیته انضباطی بدوی دانشگاه با امضاء رئیس کمیته بدوی و احکام کمیته انضباطی تجدید نظر با امضاء دبیر کمیته انضباطی تجدید نظر دانشگاه ابلاغ میشود.

ماده ۴ (از آیین نامه ها)

ترکیب اعضای کمیته انضباطی تجدید نظر دانشگاه:
۱. رئیس دانشگاه به عنوان رئیس کمیته تجدید نظر
۲. مسئول دفتر نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه
۳. معاون دانشجویی دانشگاه به عنوان دبیر کمیته تجدید نظر

ماده ۵ (از آیین نامه ها)

ترکیب اعضای کمیته مرکزی انضباطی دانشجویان:
۱. معاون دانش جویی وزارت فرهنگ و آموزش عالی یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، حسب مورد، به عنوان رئیس کمیته.
۲. مسئول دفتر نمایندگی مقام معظم رهبری در یکی از دانشگاهها به انتخاب شورای مرکزی نمایندگان مقام معظم رهبری در دانشگاهها و با حکم رئیس شورای مرکزی نمایندگان مقام معظم رهبری در دانشگاهها.
۳. یک نفر حقوقدان به انتخاب وزیر فرهنگ و آموزش عالی یا وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، حسب مورد.

۴. سرپرست کمیته مرکزی انضباطی دانشجویان بدون حق رأی به عنوان دبیر کمیته.
۵. يك نفر از اعضای هیات علمی دانشگاهها به انتخاب وزیر فرهنگ و آموزش عالی یا وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، حسب مورد.
۶. يك نفر دانشجو از میان اعضای کمیته انضباطی دانشگاهها با انتخاب و صدور حکم از سوی وزیر فرهنگ و آموزش عالی.
۷. معاون دانشجویی یکی از دانشگاهها بنا به دعوت دبیر کمیته مرکزی.
- تبصره ۱- مدت عضویت اعضای منتخب سه سال و انتخاب مجدد آنها بلامانع است.
- تبصره ۲- جلسات کمیته مرکزی انضباطی با حضور چهار نفر رسمیت می یابد و تصمیمات جلسه با ۳ رأی موافق لازم الاجرا است.
- تبصره ۳- کمیته مرکزی انضباطی دانشجویان از نظر تشکیلاتی به وزارت فرهنگ و آموزش عالی یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی وابسته است و تحت نظر شورای عالی انقلاب فرهنگی فعالیت میکند.
- تبصره ۴- رئیس کمیته می تواند بنا به تشخیص و ضرورت امر از افراد مطلع برای شرکت در جلسه کمیته بدون داشتن حق رأی دعوت کند.
- تبصره ۵- احکام کمیته مرکزی انضباطی دانشجویان با امضاء دبیر کمیته مرکزی ابلاغ میشود.

ماده ۶ (از آیین نامه ها)

- حدود اختیارات و وظائف کمیته های انضباطی دانشگاه و کمیته مرکزی انضباطی:
- الف) رسیدگی به جرایم عمومی دانشجویان (از قبیل تهدید، تطمیع، توهین، ضرب و جرح، جعل، سرقت، رشوه و اختلاس یا قتل).
- ب) رسیدگی به تخلفات آموزشی و اداری مانند
- ۱/ب: تقلب در امتحان
  - ۲/ب: فرستادن شخص دیگری به جای خود در امتحان یا شرکت به جای دیگری در امتحان.
  - ۳/ب: ارتکاب هر عملی از سوی اشخاص حقیقی یا حقوقی که موجب اخلال یا وقفه یا مزاحمت در اجرای برنامه های دانشگاه یا خوابگاه شود.
  - ۴/ب: ایراد خسارت به اموال دانشگاه یا بیت المال
- ج) تخلفات سیاسی
- ۱/ج: دادن اطلاعات خلاف واقع یا کتمان واقعیات از روی عمد نسبت به خود یا گروهکهای محارب یا مفسد یا افراد وابسته به آنها.
  - ۲/ج: عضویت در گروهکهای محارب یا مفاسد یا ملحد یا هواداری و انجام دادن هر عملی به نفع آنها.
  - ۳/ج: فعالیت و تبلیغ به نفع گروهکها و مکاتب الحادی.
  - ۴/ج: توهین به شعائر اسلامی یا ملی و ارتکاب اعمالی بر ضد نظام جمهوری اسلامی (مانند شعار نویسی، پخش اعلامیه و...)
  - ۵/ج: ایجاد بلوا و آشوب در محیط دانشگاه.
- د) تخلفات اخلاقی:
- ۱/د: استعمال مواد مخدر یا شرب خمر یا قمار یا مداخله در خرید و فروش و توزیع این گونه مواد.
  - ۲/د: استفاده از نوارهای ویدئویی یا صوتی یا لوحه های رایانه ای مستهجن یا مداخله در خرید و فروش، تکثیر، توزیع این گونه وسایل.
  - ۳/د: عدم رعایت پوشش اسلامی یا استفاده از پوشش یا آرایش مبتذل.
  - ۴/د: استفاده یا توزیع یا تکثیر کتب، مجلات، عکسهای مستهجن و یا آلات لهو و لعب.
  - ۵/د: عدم رعایت شئون دانشجویی.
  - ۶/د: داشتن رابطه نامشروع.
  - ۷/د: تشکیل یا شرکت در جلسات نامشروع.
  - ۸/د: انجام عمل منافی عفت.

ماده ۷ (از آیین نامه ها)

- تنبیها
- الف) تنبیهای که با حکم کمیته های انضباطی دانشگاه یا کمیته مرکزی انضباطی نسبت به دانشجویان میتواند اعمال شود.
- ۱/الف: احضار و اخطار شفاهی.
  - ۲/الف: اخطار کتبی بدون درج در پرونده دانشجو.
  - ۳/الف: تذکر کتبی و درج در پرونده دانشجو.
  - ۴/الف: توبیخ کتبی و درج در پرونده دانشجویی.
  - ۵/الف: دادن نمره ۰/۲۵
  - ۶/الف: محرومیت از تسهیلات رفاهی دانشگاه (از قبیل وام خوابگاه و...)
  - ۷/الف: دریافت خسارت از دانشجو در مواردی که تخلف، منجر به ایجاد ضرر و زیان به دانشگاه یا بیت المال شده باشد.
  - ۸/الف: منع موقت از تحصیل تا مدت دو نیمسال تحصیلی (با احتساب یا بدون احتساب سنوات).
- تبصره ۱- در مواردی که کمیته انضباطی بدوی دانشگاه حکم صادر کرده و به آن حکم در موعد مشخص شده در این آیین نامه دانشجو اعتراض کند، تجدید نظر در حکم صادره به عهده کمیته انضباطی تجدید نظر دانشگاه خواهد بود.
- تبصره ۲- اعمال مجدد مجازات موضوع بند ۸/الف ماده (۷) منوط به تأیید کمیته مرکزی انضباطی خواهد بود.

ب) تئیهاتی که فقط با حکم کمیته مرکزی انضباطی نسبت به دانشجویان می تواند اعمال شود:
۱/ب: منع موقت از تحصیل تا چهار نیمسال تحصیل (با احتساب یا بدون احتساب سنوات)
تبصره - چنانچه پس از اجرای حکم کمیته و در طول مدت تحصیل دانشجوی، احتساب سنوات محرومیت از تحصیل مانع از فارغ التحصیل شدن دانشجوی شود و دانشجو متعذر به عذر موجه شود، کمیته مرکزی پس از ارائه دلایل و مدارک تعذر از سوی دانشجو و بررسی، بنا به تشخیص میتواند اقدام به تبدیل حکم به عدم احتساب سنوات کند.

۲/ب: تغییر محل تحصیل دانشجو.

۳/ب: تبدیل دوره تحصیلی دانشجو از روزانه به شبانه.

۴/ب: اخراج دانشجو از دانشگاه با حفظ حق شرکت مجدد در آزمون ورودی.

۵/ب: محرومیت از تحصیل در کلیه دانشگاهها تا پنج سال.

تبصره ۱- در موارد ضروری بنا به تشخیص، کمیته انضباطی دانشگاه یا کمیته مرکزی انضباطی میتواند حکم به صورت ترکیبی صادر کند. (ترکیبی از دو یا چند بند ماده ۷) تبصره ۲- رئیس دانشگاه مجاز است تا زمان رسیدگی به پرونده دانشجوی متخلف در کمیته انضباطی دانشگاه از ورود وی به دانشگاه جلوگیری کند مشروط بر اینکه مدت رسیدگی به پرونده دانشجوی از یک ماه تجاوز نکند و در مورد پرونده هایی که به کمیته مرکزی انضباطی برای رسیدگی و اعلام رأی ارجاع می شود. رئیس دانشگاه مجاز است از ورود دانشجو به دانشگاه تا مدت دو ماه جلوگیری کند (در صورت تلاقی ایام ممانعت از ورود دانشجو به دانشگاه با امتحانات پایان نیمسال، دانشجو می تواند با تشخیص رئیس دانشگاه در امتحانات پایان نیمسال شرکت کند.) تبصره ۲-

به منظور ممانعت از اعمال سلیقه های متفاوت در دانشگاهها و در موارد تخلف مشابه، کمیته های انضباطی دانشگاهها موظفند در خصوص تخلفات مشمول بندهای ۵/ج و ۱/د و ۴/د و ۶/د و ۷/د و ۸/د ماده (۶) آیین نامه، ضمن رسیدگی و صدور حکم در محدوده اختیارات، مراتب را برای اطلاع و احیانا اعلام نظر به کمیته مرکزی انضباطی ارسال کنند. تبصره ۴- هرگاه دانشجویی در مکانهایی به عنوان دانشجو فعالیت داشته باشد (از قبیل سفرهای علمی، محلهای کارآموزی، خوابگاه و ...) مرتکب عملی شود که برحسب قوانین کشوری مستوجب کیفر باشد، کمیته انضباطی می تواند ضمن رسیدگی به تخلف در حیطه این آیین نامه، موارد را برای برخورد در حیطه کاری مراجع ذی صلاحیت به آنها نیز ارجاع دهد. به هر حال تنها مرجع مجاز دانشگاه به انعکاس تخلف و معرفی دانشجوی خاطی به مراجع قضایی و انتظامی کمیته انضباطی آن دانشگاه است. تبصره ۵- هرگاه دانشجویی در خارج از محوطه دانشگاه مرتکب عمل خلافی شود که بنا بر قوانین کشوری مستوجب کیفر باشد، رسیدگی به جرم ارتكابی در چارچوب ضوابط و قوانین کیفری و جزائی در صلاحیت مراجع قضائی است اما کمیته انضباطی می تواند به موازات آن حسب ماده (۷) این آیین نامه تصمیم گیری کند. تبصره ۶- ترمزد دانشجو از اجرای احکام و دستوراتی که کمیته انضباطی صادر می کند یا تکرار تخلف موجب تشدید تنبیه خواهد شد. تبصره ۷- بنا به تشخیص کمیته انضباطی، موارد تخلف می تواند به ولی یا سرپرست یا همسر دانشجو اطلاع داده شود. تبصره ۸- در صورت احتمال تصحیح رفتار وعدم تکرار تخلف، کمیته های انضباطی دانشگاه و کمیته مرکزی انضباطی بنا به تشخیص می تواند اجرای تمام یا بخشی از حکم را پس از اخذ تعهد به حالت تعلیق در آورند و در صورت تکرار هر نوع تخلف، علاوه بر اعمال مجازات جرم جدید، حکم تعلیقی هم به اجراء در خواهد آمد و استفاده از موضوع این تبصره در طول مدت تحصیل دانشجو فقط یک بار مجاز می باشد و اعتبار اجرای احکام تعلیقی به شرط عدم تکرار تخلف تا پایان تحصیل دانشجو است و در صورت عدم تکرار تخلف در طول مدت تحصیل، سوابق محکومیت از پرونده او خارج خواهد شد. ضمناً این تبصره بر کلیه موارد تخلف موضوع ماده (۶) این آیین نامه شمول دارد الا در این موارد: اعمال شنیع (زنا و لواط) - سرفقت مکرر - استفاده از سلاح - عضویت یا فعالیت در گروهکهای ملحد، مفسد یا محارب - توزیع مواد مخدر و مشروبات الکلی. تبصره ۹- به تخلفات دانشجویان مهمان و انتقالی، کمیته انضباطی دانشگاهی که تخلف در زمان تحصیل دانشجو در آنجا صورت گرفته است رسیدگی خواهد کرد و چنانچه در موقع اجرای حکم، دانشجو در آن دانشگاه نباشد، کمیته انضباطی دانشگاهی که محل تحصیل دانشجو است مکلف به اجرای حکم صادره خواهد شد.

نحوه اعتراض کردن دانشجو به آراء صادر شده:

الف) در مورد احکامی که کمیته انضباطی بدوی دانشگاه صادر می کند (بندهای ۱/الف و ۲/الف - ماده ۷) دانشجو می تواند ظرف مدت ۱۰ روز اداری از تاریخ رؤیت حکم اولیه، اعتراض خود را به کمیته انضباطی تجدید نظر دانشگاه ذیربط تسلیم کند تا در آن کمیته تجدید نظر شود.
تبصره - در مورد احکام بندهای ۱/الف و ۲/الف مرجع تجدید نظر همان کمیته انضباطی بدوی است و دانشجو باید ظرف مدت ۱۰ روز اداری از تاریخ رؤیت حکم اولیه، اعتراض خود را به آن کمیته تسلیم کند تا حکم قطعی صادر شود.

ب) در مورد تصمیماتی که کمیته مرکزی انضباطی اتخاذ می کند (بندهای الف و ب ماده ۷ نحوه و مراحل صدور حکم اعتراض دانشجو بدین ترتیب خواهد بود:

۱/ب: کمیته مرکزی ابتدا نظر خود را در مورد تنبیه مورد نظر که باید درباره دانشجو اعمال شود از طریق دانشگاه و یا رأساً توسط حکم کتبی (حکم اولیه) به اطلاع وی میرساند.
۲/ب: دانشجو می تواند ظرف مدت دو هفته پس از ابلاغ حکم، دفاعیه خود را به کمیته مرکزی تسلیم کند. (از طریق کمیته انضباطی دانشگاه یا مستقیماً به کمیته مرکزی انضباطی با ارسال رونوشت به کمیته انضباطی دانشگاه).

۳/ب): کمیته مرکزی پس از ملاحظه دفاعیه دانشجو، حداکثر ظرف مدت یک ماه حکم قطعی را صادر میکند.

ماده ۸ (از آیین نامه ها)

تبصره ۱- احکام اولیه صادره از سوی کمیته انضباطی دانشگاه یا کمیته مرکزی انضباطی به هر شکل ممکن می باید تا یک ماه پس از صدور به دانشجوی متخلف ابلاغ شود.
تبصره ۲- احکام اولیه با رعایت موضوع تبصره (۱) ماده (۸) تا زمان صدور حکم قطعی، لازم الاجراء نیست.
تبصره ۳- در صورتی که دانشجو به دلایل غیر موجه از اعلام رؤیت حکم اولیه استنکاف کند حق اعتراض از وی سلب خواهد شد. (مرجع تشخیص غیر موجه بودن، کمیته انضباطی است).

ماده ۹ (از آیین نامه ها)

کلیه کمیته های انضباطی دانشگاهها موظفند با کمیته مرکزی انضباطی در ارسال پرونده و یا موارد درخواستی دیگر همکاری کنند و احکام صادره از سوی کمیته مرکزی انضباطی را اجراء کنند.

ماده ۱۰ (از آیین نامه ها)

رئیس دانشگاه مسئول نظارت بر حسن اجرای کلیه مسائل این آیین نامه در دانشگاه است.

ماده ۱۱ (از آیین نامه ها)

مرجع رسیدگی بدوی و نهائی به تخلفات دانشجویان وابسته، کمیته مرکزی انضباطی دانشجویان است.

ماده ۱۲ (از آیین نامه ها)

در صورتی که مراجع امنیتی یا قضائی تشخیص به صلاحیت یا عدم صلاحیت تحصیل دانشجویی بدهند، باید مراتب را کتباً با ذکر نوع و میزان تخلف به کمیته مرکزی انضباطی ارسال کنند تا کمیته مرکزی انضباطی بر اساس موارد ارائه شده، در خصوص ادامه یا عدم ادامه یا چگونگی تحصیل دانشجو تصمیم گیری کند. به هر حال مرجع تشخیص صلاحیت یا عدم صلاحیت تحصیل دانشجویان کمیته مرکزی انضباطی است.
تبصره ۱- دانشکده های وابسته به دانشگاههای جامع و دانشکده های اقماری سایر دانشگاهها مجاز به تشکیل کمیته انضباطی اند و وابستگی آنها به کمیته مرکزی انضباطی از طریق کمیته انضباطی دانشگاه است. مرجع تشخیص ضرورت تشکیل کمیته انضباطی در این گونه دانشکده ها کمیته انضباطی تجدیدنظر دانشگاه است و صدور مجوز به عهده کمیته مرکزی انضباطی است و ترکیب اعضای کمیته های انضباطی این گونه دانشکده ها حسب مورد با پیشنهاد رئیس دانشگاه و تأیید کمیته مرکزی انضباطی انتخاب می شوند.

تبصره ۲- دانشگاههای وابسته به نیروهای مسلح کلیه تخلفات دانشجویان عضو نیروهای مسلح خود را وفق آیین نامه انضباطی نیروهای مسلح مصوب مقام معظم رهبری و فرماندهی معظم کل قوا رسیدگی خواهند کرد و در صورت محرومیت دائم دانشجو از ادامه تحصیل، مراتب را به کمیته مرکزی انضباطی احاله می کند. ادامه تحصیل این دانشجو در دانشگاههای غیر وابسته به نیروهای مسلح پس از تأیید صلاحیت ادامه تحصیل در کمیته مرکزی انضباطی براساس ضوابط سازمان سنجش خواهد بود.

تبصره ۳- در صورت وصول گزارش، کمیته مرکزی انضباطی ابتدائاً بنا به تشخیص میتواند به تخلفات دانشجویان رسیدگی کند. مصوبه سیصد و چهل و دومین جلسه مورخ ۱۳۷۲/۹/۲۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی پیشنهاد وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مبنی بر رسیدگی به تخلفات دستیاران و انترنها و تجدید نظر در وضع آنان در کمیته انضباطی دانشجویان دانشگاهها به تصویب رسید و ضمناً مقرر شد که در هنگام بررسی پرونده انترنها و دستیاران در کمیته انضباطی، به جای دو نفر دانشجو، دو نفر انترن و دستیار (برحسب مورد) در جلسه شرکت کنند.